

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýřovou, Ph.D. ve věci

žalobce: **Ing. M. S.**
bytem X
zast. advokátkou Mgr. Bc. Hanou Vančurovou
sídlem Řeznická 367/1, 602 00 Brno

proti
žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**
sídlem Žerotínovo náměstí 3, 601 82

za účasti: **F. H.**
bytem X
zast. advokátem Mgr. Michalem Zahutou
sídlem Veveří 365/45, 602 00 Brno

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 5. 2022, č. j. JMK 66134/2022, sp. zn. S – JMK 43257/2022 OSPŽ,

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému se **nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- IV. Osoba zúčastněná na řízení **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a napadené rozhodnutí

1. Žalobce byl rozhodnutím Městského úřadu v Tišnově (dále jen „prvostupňový orgán“ nebo „správní orgán I. stupně“) ze dne 21. 2. 2022, č. j. MUTI 5465/2022, sp. zn. S-MUTI 7082/2021/OSVV-36 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“ nebo „rozhodnutí o přestupku“) shledán vinným ze spáchání přestupku proti občanskému soužití dle § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích (dále jen „zákon o některých přestupcích“). Přestupku se měl z nedbalosti dopustit tím, že dne 22. 3. 2021 v době mezi 10.00 hod. a 10.41 hod. na pozemku p. č. X/A v k. ú. X, obec X, jinému ublížil na zdraví, když chytil F. H. za levou ruku tak, že mu způsobil zranění ukazováku. Za přestupkové jednání byla žalobci uložena pokuta ve výši 2 000 Kč a povinnost uhradit náklady řízení ve výši 1 000 Kč.
2. K odvolání žalobce proti rozhodnutí o přestupku bylo vydáno rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 5. 2022, č. j. JMK 66134/2022, sp. zn. S – JMK 43257/2022 OSPŽ (dále jen „napadené rozhodnutí“). Jím bylo rozhodnutí o přestupku změněno tak, že se výrok II. prvostupňového rozhodnutí mění tím způsobem, že se mezi slova „ust. § 7 odst. 4“ a „zákona o některých přestupcích“ doplňují slova „písm. b)“. Ve zbytku bylo prvostupňové rozhodnutí potvrzeno, nebyla změněna právní kvalifikace skutku ani výrok o sankci.
3. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný shrnul odvolací námitky žalobce, zjištěný skutkový stav a dosavadní průběh řízení. Prvostupňový orgán dle žalovaného dostal zásadě materiální pravdy a zjistil skutkový stav věci bez důvodných pochybností. Žalovaný konstatoval, že správním orgánům obou stupňů je z jejich činnosti známá dlouhodobá nevráživost mezi zúčastněnými osobami, pramenící ze sporu o vlastnictví pozemku. O vlastnictví pozemku bylo rozhodováno obecnými soudy, otázkou vlastnictví plotu se žalovaný nezabýval, ani se jí zabývat nemůže, řešení této otázky dle něj přísluší soudu. Pokud jde o okolnosti vylučující protiprávnost, dle žalovaného žalobce není oprávněn postupovat tak, aby jiné osobě ublížil na zdraví, ani při případné ochraně majetku. Otázka vlastnictví plotu však není doposud vyřešena. V takovém případě se nemůže jednat o okolnosti vylučující protiprávnost. Dle žalovaného prvostupňový orgán prokázal, že se žalobce dopustil přestupku, který je mu kladen za vinu. Došlo k naplnění formální i materiální stránky přestupku. Uloženou pokutu shledal žalovaný přiměřenou.

II. Žaloba

4. Žalobce je vlastníkem ideální poloviny pozemku, na kterém měl být přestupek spáchán. V den spáchání přestupku žalobce zjistil, že se manželé H. nachází na jeho pozemku a snaží se odstranit plot. Žalobce je vyzval, aby plot nechali na místě. Žalobce byl vulgárně napadán ze strany F. H., který odmítal pozemek opustit, a i nadále plot odstraňoval (vyvracel sloupek). F. H. byl shledán vinným z přestupku proti občanskému soužití rozhodnutím prvostupňového orgánu ze dne 21. 2. 2022. F. H. na výzvy žalobce nereagoval. Žalobce se proto s cílem zabránit ničení majetku pokusil odstranit ruku F. H., která byla v pevné rukavici, pryč z plotu. F. H. poté začal tvrdit, že mu byl prst vyvrácen.
5. Podle žalobce je otázkou, zda bylo zranění F. H. následkem odstranění jeho ruky z plotu. Ze záznamu přestupku vyplývá, že i po údajném vyvrácení jeho prstu dále vyvrací sloupek

a následně smotává pletivo. Prvostupňový orgán konstatoval, že z fotografie pořízené Policií České republiky dne 22. 3. 2021 je vidět levá ruka F. H. bez okem viditelného zranění.

6. Správní orgány se nezabývaly otázkou vlastnictví pozemku. Ze strany žalobce se jednalo o nutnou obranu, kterou odvracel trvajícím útok na zájem chráněný zákonem, tedy na jeho vlastnictví. Dle čl. 11 Listiny základních práv a svobod má každý právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Platí princip nedotknutelnosti vlastnictví. Každý, kdo se snaží zmocnit cizího majetku, porušuje zájem chráněný zákonem. Každý, kdo neoprávněně užívá cizí majetek, porušuje zájem chráněný zákonem.
7. Žalovaný sice ve svém odůvodnění popsal, jaký je rozdíl mezi nutnou obranou a krajní nouzí, ale naprosto nesprávně aplikoval okolnosti vylučující protiprávnost na konkrétní příklad. Pokud vlastník pozemku a plotu chrání svůj majetek, upozorní osobu, která jedná protiprávně, aby jednání zanechala, upozorní na protiprávní jednání a tato osoba i přesto stále útočí na majetek vlastníka, je tento oprávněn odvrátit trvajícím útok. Obrana v žádném případě nebyla nepřiměřená.
8. Správní orgány nesprávně zjistily skutkový stav ohledně vlastnictví pozemku a plotu. Věc nesprávně právně posoudily. Žalobce navrhl jako důkaz list vlastnictví, katastrální mapu se zakreslením plotu a nahrávku incidentu.

III. Vyjádření žalovaného a osoby zúčastněné na řízení

9. Žalovaný ve svém vyjádření konstatoval, že v době spáchání přestupku nebylo pravomocně rozhodnuto o vlastnictví pozemku. Žalobci proto nelze přisvědčit, že manželé H. věděli, že nejsou vlastníky pozemku. Bylo namíste vyčkat konečného rozhodnutí soudu. Spekulace žalobce ohledně okolností vylučujících protiprávnost žalovaný považuje za bezpředmětné. Nelze uvažovat o tom, že by ublížení na zdraví bylo akceptovatelným výsledkem přiměřeného užití nutné obrany.
10. F. H. ve svém vyjádření konstatoval, že žaloba byla podána nedůvodně. Plot není vlastnictvím žalobce, ale právě F. H., který plot stavěl asi v roce 1984. I kdyby tomu tak nebylo, úvahy žalobce stran okolností vylučujících protiprávnost jsou mylné. Žalobce nebyl oprávněn F. H. způsobit újmu na zdraví, byl správně uznán vinným ze spáchání přestupku.

IV. Skutečnosti zjištěné ze správního spisu

11. Pro posuzovanou věc je relevantní historický kontext vlastnických, sousedských a rodinných vztahů osob, které byly účastníky přestupkového děje. Těmito osobami jsou: žalobce, dědeček žalobce R. P. a jeho dvě dcery a jejich manželé. Tedy matka a otec žalobce, manželka poškozeného a poškozený F. H. Relevantní kontext případu proto soud níže popíše.
12. Žalobce (spolu se svojí matkou) a F. H. (spolu se svojí manželkou) jsou vlastníky sousedních pozemků. Žalobce spoluvlastní pozemek p. č. X/A v k. ú. X o výměře 850 m² („dolní pozemek“). F. H. spoluvlastní pozemek p. č. X/B k. ú. X o výměře 257 m² („horní pozemek“).
13. Z rozsudku Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 22. 10. 2020, č. j. 10 C 142/2019, bod 14 a 15, soud zjistil, že původním vlastníkem obou pozemků byl R. P. Kupní smlouvou ze dne 26. 1. 1984 prodal R. P. svým dcerám a jejich manželům zmíněné pozemky. F. H. a jeho manželce prodal horní pozemek, matce a otci žalobce prodal R. Prosecký dolní

pozemek. Z bodu 18 rozsudku Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou soud zjistil, že žalobce později nabyt vlastnictví k polovině dolního pozemku jako dědictví po svém otci.

14. Z listiny ze dne 28. 6. 1984 plyne, že v době sepisu této listiny nebyly dva shora zmíněné pozemky na společné hranici rozděleny oplocením. Oplocení bylo zbudováno až v průběhu roku 1984 R. P. F. H. Oplocení však nebylo zbudováno na hranici horního a dolního pozemku. Bylo zbudováno několik metrů od hranice pozemků na dolním pozemku. F. H. a jeho manželka horní část dolního pozemku po desetiletí užívali.
15. Ze správního spisu soud zjistil, že mezi žalobcem a F. H. byly vedeny mnohaleté sousedské spory. Tyto spory plynuly především z nevyjasněné otázky vlastnictví horní části dolního pozemku, kterou si poškozený se svojí manželkou nárokovali, vzhledem k jeho dlouholetému užívání. Otázka vlastnictví sporné části dolního pozemku však již byla civilními soudy vyjasněna. V době údajného spáchání řešeného přestupku byl u civilních soudů veden spor o vlastnictví sporné části pozemku. Rozsudkem Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 22. 10. 2020, č. j. 10 C 143/2019-180 byla žaloba F. H. a jeho manželky na určení vlastnického práva k části pozemku zamítnuta. Rozsudkem zdejšího soudu ze dne 21. 9. 2021, č. j. 54 Co 73/2021-236, bylo rozhodnutí civilního soudu prvního stupně potvrzeno. Rozsudek nabyt právní moci dne 22. 10. 2021.
16. K samotnému přestupkovému ději soud zjistil ze správního spisu následující. Z úředního záznamu Policie České republiky ze dne 22. 3. 2021 plyne, že incident oznámil policii žalobce v 10.41 hodin. Hlídkou bylo zjištěno, že F. H. odstraňoval 4 m starého drátěného oplocení a branku. F. H. bránu odnesl do svého včelína, aby mu ji žalobce případně neodcizil.
17. Z úředního záznamu o podání vysvětlení žalobcem ze dne 23. 3. 2021 plyne, že žalobce si asi v 10:30 hodin všiml, že mu jeho soused F. H. odstraňuje oplocení. O vlastnické právo k pozemku je veden soudní spor. Do soudního rozhodnutí se nemá s pozemkem jakkoliv manipulovat. Žalobce má za to, že oplocení je jeho, protože stojí na jeho pozemku. Plot stavěl asi jeho dědeček, nebo jeho rodiče, možná i společně s F. H. Žalobce F. H. opakovaně vyzýval, aby svého konání zanechal, že se jedná o jeho pozemek. F. H. opakoval, že pozemek je sporný, a dokud ve věci nerozhodne soud, nepatří žalobci. Snažil se oběma rukama vyvrátit kovový sloupek plotu. Žalobce se mu v tom snažil zabránit a to tak, že ho opakovaně rukou chytal za jeho ruku. F. H. se žalobce snažil udeřit, ale nepodařilo se mu žalobce zasáhnout. Žalobce vyčíslil škodu mu vzniklou na 2 000 Kč na plotě a 2 500 Kč na brance.
18. Z úředního záznamu o podání vysvětlení F. H. ze dne 24. 3. 2021 plyne, že oplocení zbudoval on, na své náklady, v roce 1984. Dne 22. 3. 2021 v době od 10.00 hodin demontoval oplocení z důvodu jeho opravy. Poté přišel žalobce s tím, že plot ničí, a uchopil jej za levou ruku, kterou měl položenou na sloupku plotu, přičemž mu vyvrátil ukazováček levé ruky. Poté F. H. z místa odešel. Vyhledal lékařské ošetření.
19. Součástí správního spisu jsou videozáznamy incidentu. Z videozáznamu natočeného žalobcem plyne, že žalobce přišel k F. H. a vyzval ho, aby přestal ničit plot žalobce. F. H. měl za to, že plot je jeho. Plot je toho, kdo ho stavěl. Tvrdil, že chce postavit plot nový. Žalobce F. H. opakovaně vyzýval, ať plot neničí. Došlo k potyčce mezi žalobcem a F. H. Žalobce chytal F. H. za ruce, aby mu zabránil v odstraňování plotu. Při další potyčce F. H. konstatoval: „*tys mi vyvrátil prst...*“, načež se v bolesti chytil za ruku. I nadále se však snažil

sloupek vyvrátit, žalobce se mu v tom snažil bránit. Po dalších slovních rozepřích F. H. svého jednání zanechal a odešel.

20. Z lékařské zprávy ze dne 22. 3. 2021 vydané MUDr. T. plyne, že dne 22. 3. 2021 F. H. navštívil lékaře a nechal se ošetřit. Nález: otok v oblasti metakarpofal. skloubení ukazováku, palpační citlivost, hybnost možná, bolestivá, zápěstí klidné, bez bolesti. Diagnóza: distorze v oblasti kloubu a ukazováku. Ošetření: zpevnění škrabovým obvazem. Součástí správního spisu jsou dále zdravotní záznamy ze dnů 29. 3. 2021, 26. 4. 2021, 17. 5. 2021, 7. 6. 2021 a 22. 11. 2021 a průkazka o rehabilitační péči, F. H. absolvoval celkem 7 rehabilitací.
21. Ze správního spisu také plyne, že F. H. byl rozhodnutím prvostupňového orgánu uznán vinným ze spáchání přestupku proti občanskému soužití podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích, kterého se dopustil dne 22. 3. 2021 tím, že jinému ublížil na cti, když žalobce slovně napadl.

V. Posouzení věci krajským soudem

22. Při splnění podmínek řízení soud přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s § 75 odst. 1, 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v mezích žalobních bodů, včetně řízení předcházejícího jeho vydání, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Soud ve věci rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání, neboť pro tento postup byly splněny zákonem stanovené podmínky. Dokazování soud neprováděl, neboť vlastnické právo žalobce k pozemku měl za prokázané na základě obsahu správního spisu. Součástí správního spisu jsou rovněž nahrávky incidentu.
23. Žaloba není důvodná.
24. Žalobce především namítal, že žalovaný nesprávně vyhodnotil, zda existovaly okolnosti vylučující protiprávnost jeho jednání. Při snaze zabránit F. H. v ničení plotu, jednal v nutné obraně. Bránil zájem chráněný zákonem v podobě svého vlastnického práva. Navíc se správní orgány nezabývaly otázkou vlastnictví pozemku a plotu. Krajský soud proto posoudil, zda ve věci byly dány okolnosti vylučující protiprávnost jednání žalobce. Dospěl k závěru, že nikoliv.

V. a) Nutná obrana

25. Žalobce namítal, že jednal v nutné obraně.
26. Dle § 25 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“), platí, že *„(č)in jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže jím někdo odvrací přímo brozící nebo trvající útok na zájem chráněný zákonem.“*
27. Dle § 25 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky *„(n)ejde o nutnou obranu, byla-li tato obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.“*
28. Aby se jednalo o nutnou obranu, musí být naplněny podmínky vzniku stavu nutné obrany. Musí být odvrácen útok, tedy jednání člověka v podobě konání, či opomenutí, které je protiprávní a nebezpečné pro společnost (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2008, č. j. 1 As 1/2008-172). Dále musí být naplněna podmínka jednání ve stavu nutné obrany, kterou je přiměřenost. Nutná obrana nesmí být zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

29. Z komentářové literatury lze doplnit, že „(n)utná obrana je speciálním privilegovaným případem ke krajní nouzi. Privilegující podmínky nutné obrany vyplývají z toho, že nutná obrana postihuje útočníka, tedy toho, kdo nebezpečí úmyslně vyvolal.“ (ŠÁMAL, Pavel. § 13 [Nutná obrana]. In: Šámal a kol. Trestní zákon. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 119). V řešené věci měla podle žalobce nutná obrana postihnout F. H., který se měl pokoušet o odstranění plotu.

V. b) Odstraňování plotu

30. Byť podstatou sporu není případné protiprávní jednání F. H., v první řadě je nutné vyhodnotit, zda jednání F. H., který odstraňoval plot, bylo protiprávní a společensky škodlivé a zda nebezpečí hrozící z jeho jednání bylo reálné a bezprostřední. Jedná se totiž o nutnou podmínku toho, aby jednání žalobce mohlo být vyhodnoceno jako jednání v nutné obraně.
31. Za účelem zodpovězení této otázky je nutno zabývat se otázkou vlastnictví pozemku a plotu. Není pravda, že by se správní orgány nezabývaly vlastnictvím pozemku, jak namítá žalobce. Žalovaný v napadeném rozhodnutí konstatoval, že nemá pochybnosti o tom, kdo je vlastníkem pozemku, na kterém měl být přestupek spáchán. S tímto soud souhlasí, vlastníkem pozemku je a byl žalobce (spolu se svojí matkou), jak plyne ze správního spisu. V okamžiku, kdy mělo dojít ke spáchání přestupku, sice byl veden soukromoprávní spor o vlastnictví pozemku. Žalobce ale byl v této době vlastníkem pozemku zapsaným v katastru nemovitostí. Jeho vlastnické právo bylo rozhodnutím civilních soudů potvrzeno. Samotná skutečnost, že byl po přechodnou dobu veden soukromoprávní spor o vlastnické právo k pozemku, nijak nepozastavuje práva skutečného vlastníka věci.
32. Pokud jde o otázku vlastnictví samotného plotu, žalovaný konstatoval, že se jí nezabýval a zabývat se jí nemůže. S tímto závěrem se ztotožnit nelze, neboť zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“) úsudek správního orgánu v otázce vlastnického práva nevyklučuje [srov. § 57 odst. 1 písm. c)]. Takovou předběžnou úvahu, učiněnou pro účely řízení o přestupku žalobce, správní orgán učinit mohl, neboť se nejednalo o otázku osobního stavu, ani o to, zda byl spáchán trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt a kdo za něj odpovídá.
33. Za situace, kdy vlastnictví pozemku bylo postaveno najištěno a o vlastnictví samotného plotu není veden soukromoprávní spor, je možné vycházet ze zákonné úpravy soukromého práva a ze skutečností plynoucích ze správního spisu. Otázka vlastnictví plotu je klíčová pro posouzení protiprávnosti jednání F. H. a tedy i případného jednání žalobce v nutné obraně. Soud tedy tuto otázku posoudil pro účely řízení o správní žalobě, čímž zároveň doplnil chybějící úvahu žalovaného (a to i z toho důvodu, že její absence ve výsledku neměla vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí).
34. Jak plyne z videozáznamu, žalobce měl za to, že je vlastníkem plotu, a to na základě svého vlastnického práva k dolnímu pozemku. Na tomto postoji žalobce setrval i v průběhu správního řízení, jakož i v žalobě.
35. Plot byl zbudován v roce 1984, tedy za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „starý občanský zákoník“). Právní úprava vlastnictví nemovitých věcí starého občanského zákoníku se na rozdíl od současné právní úpravy nezakládala na principu *superficies solo cedit*, podle něhož je součástí pozemku vše, co je s pozemkem pevně spjato. Právní úprava starého občanského zákoníku naopak popírala superficiální zásadu, což

vyjadřuje např. § 120 odst. 2 starého občanského zákoníku, který říká, že stavba není součástí pozemku. Za původní právní úpravy se naopak vlastníkem stavby stal zásadně stavebník (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 11. 2002, sp. zn. 22 Cdo 761/2001). Tímto způsobem bylo možné nabýt stavbu originárně i do spoluvlastnictví, pokud stavělo společně více osob s takovým úmyslem. „*Pokud stavbu provádí více osob, které o vlastnictví k nové stavbě neuzavřely žádnou dohodu, přičemž z okolností věci není zřejmé, že mělo jít o stavbu ve vlastnictví jen některých z těchto osob, stavebníky jsou všechny tyto osoby, které se stávají podílovými spoluvlastníky stavby*“ (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 11. 2002, sp. zn. 22 Cdo 1174/2001). Premisa žalobce, který má za to, že od vlastnictví pozemku je odvozeno i jeho vlastnictví plotu, je tedy nesprávná. Je nutné zabývat se okolnostmi stavby plotu.

36. Pro úplnost soud dodává, že za právní úpravy starého občanského zákoníku bylo judikaturou civilních soudů dovozeno, že součástí pozemku jsou pouze ploty do výšky 100 cm (viz rozsudek Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 31. 1. 1990, sp. zn. 3 Cz 3/90). Plot byl jinak považován za samostatnou stavbu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 2006, sp. zn. 22 Cdo 854/2005).
37. Ve správním spise je obsaženo množství odlišných tvrzení různých osob o tom, kdo se účastnil stavby plotu. V rozsudku Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 22. 10. 2020, č. j. 10 C 143/2019-180 o žalobě poškozeného a jeho manželky na určení vlastnického práva k horní části dolního pozemku, civilní soud konstatoval, že plot byl zbudován v roce 1984 R. P. a F. H. Zdejší soud z tohoto závěru učiněného civilním soudem vychází i v řízení o správní žalobě. Skutečnost, že F. H. byl oprávněn na pozemku zbudovat plot, plyne i z listiny ze dne 28. 6. 1984, jejíž kopie se nachází ve správním spise, podepsané R. P., matkou žalobce a manželkou poškozeného. V této listině stojí, že H. budou užívat horní část dolního pozemku „*kterou si oplotí.*“
38. Soud dospěl pro účely řízení o přestupku žalobce k závěru, že vlastníkem plotu se stal stavebník plotu F. H.. K tomuto závěru dospěl na základě okolností věci, ze kterých je zřejmé, že mělo jít o stavbu v jeho vlastnictví (srov. shora citovaný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 11. 2002, sp. zn. 22 Cdo 1174/2001). Zejména ze skutečnosti, že zřízení oplocení bylo přímo spojeno s oprávněním manželů H. užívat horní část dolního pozemku. Dále ze skutečnosti, že R. P. převedl své vlastnictví k oběma pozemkům na své dcery a nebyl tak již z hlediska svých vlastnických práv v místě zainteresován a z formulace „*kterou si oplotí,*“ obsažené v listině ze dne 28. 6. 1984. Na základě těchto okolností soud dospěl k závěru, že plot, na jehož stavbě se podílel i R. P., se měl stát vlastnictvím F. H. I kdyby se však snad plot stal spoluvlastnictvím obou stavebníků, F. H. a R. P. či i jiných osob, které se mohly na stavbě plotu podílet, nestal se vlastnictvím žalobce, který se na jeho stavbě nikterak nepodílel.
39. Dle přechodných ustanovení občanského zákoníku § 3055 odst. 1 „*Stavba spojená se zemí pevným základem, která není podle dosavadních právních předpisů součástí pozemku, na němž je zřízena, a je ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona ve vlastnictví osoby odlišné od vlastníka pozemku, se dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nestává součástí pozemku a je nemovitou věcí. Totéž platí o stavbě, která je ve spoluvlastnictví, je-li některý ze spoluvlastníků i vlastníkem pozemku nebo jsou-li jen někteří spoluvlastníci stavby spoluvlastníky pozemku.*“ Tedy i po nabytí účinnosti občanského zákoníku zůstalo vlastnické právo F. H. k plotu zachováno, plot se nestal součástí pozemku.

40. Soud tedy dospěl k závěru, že plot, o který se žalobce s F. H. přeli, byl k okamžiku údajného spáchání přestupku vlastnictvím F. H., nikoliv žalobce. Jednání F. H., který odstraňoval svůj vlastní plot, nebylo protiprávním jednáním. Vlastník má právo se svým vlastnictvím v mezích právního řádu libovolně nakládat dle § 1012 občanského zákoníku. Nebyly proto naplněny podmínky vzniku stavu nutné obrany odstraňováním plotu.
41. Soud podotýká, že není orgánem oprávněným autoritativně rozhodnout o otázce vlastnictví plotu jakožto o otázce vyplývající z poměrů soukromého práva. Takovou pravomoc má civilní soud v občanském soudním řízení dle § 7 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Úsudek zdejšího soudu o vlastnictví plotu byl učiněn pouze pro řízení o správní žalobě, resp. v rozsahu, v jakém by k tomu byl oprávněn správní orgán na podkladě § 57 odst. 1 písm. c) správního řádu.

V. c) Přítomnost na pozemku

42. Jako protiprávní by naopak bylo možné vyhodnotit samotnou přítomnost F. H. na pozemku žalobce. F. H. se zdržoval na pozemku žalobce i přes výslovný a opakovaný nesouhlas žalobce. Aby se jednalo o nutnou obranu, musela by být naplněna podmínka, že nebezpečí hrozící z protiprávního jednání bylo reálné a bezprostřední. Soud má za to, že i tato podmínka vzniku stavu nutné obrany byla v nastalé situaci naplněna. Vstupem na cizí pozemek a i samotnou přítomností na takovém pozemku může být bezprostředně narušováno zejména právo na soukromí osoby.
43. Vzhledem ke skutečnosti, že soud dospěl k závěru o naplnění podmínek vzniku stavu nutné obrany, je nutné posoudit přiměřenost jednání v nutné obraně. Je nutné posoudit, zda obrana žalobce, který za neoprávněné přítomnosti na pozemku svému strýci, F. H., vyvrátil prst, nebyla zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku. Soud dospěl k závěru, že tomu tak bylo.
44. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 8. 11. 2017, č. j. 6 As 56/2017-39 k přiměřenosti jednání v nutné obraně konstatoval, že *„přiměřenost obrany k útoku je třeba posuzovat podle míry intenzity toho kterého jednání (obraný a útoku) a podle závažnosti škod hrozících z útoku a způsobených obranou (proporcionalita). O vybočení z mezí nutné obrany pro její zcela zjevnou nepřiměřenost půjde jen tehdy, jestliže pachatel použil prostředku podstatně silnějšího, než bylo za dané situace třeba k odvrácení útoku, nebo když škoda způsobená nutnou obranou je v hrubém nepoměru ke škodě hrozící z útoku. Každý případ nutné obrany proto musí být posuzován komplexně ve všech souvislostech jeho okolností a přísně individuálně. Pojem způsob útoku vyjadřuje nejen způsob provedení útoku, ale i další okolnosti charakterizující posuzovanou událost (mj. osobu útočníka, jeho vlastnosti a úmysly, jež se při útoku projeví, použité zbraně i hrozící součinnost dalších osob doprovázejících útočníka, jakož i další okolnosti, za nichž byl útok spáchán, a to za podmínky, že je možno podřadit pod pojem způsob útoku a že byly známy i zcela zjevné obránci). Obrana je zcela zjevně nepřiměřená útoku, není-li podle poznatků a úsudku bránícího se, k jehož psychickému stavu vyvolanému útokem třeba přihlížet, k odvrácení útoku potřebná a kromě toho též, je-li zcela neúměrná jeho intenzitě i významu. (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2009, sp. zn. 6 Tdo 1347/2008).“*
45. Intenzita jednání F. H. spočívala v jeho pouhé přítomnosti na pozemku žalobce, který ani nebyl na své hranici oplocen; jednalo se tedy o velmi nízkou intenzitu útoku. Žalobce naopak F. H. uchopením jeho ruky a odstraněním ruky ze sloupku plotu způsobil zranění v podobě vyvráceného prstu, tedy jednalo se o podstatně intenzivnější jednání. Tímto jednáním žalobce přímo zasáhl do osobní sféry F. H. a způsobil mu zranění. Takové jednání

navíc samotné přítomnosti F. H. na pozemku nečelí. Zvolená obrana proto nebyla k odvrácení protiprávního jednání F. H. vůbec potřebná, neboť jeho přítomnosti na pozemku nezabraňovala. Rovněž je třeba vzít v potaz skutečnost, že žalobce je mladým mužem, zatímco F. H. je již v seniorském věku. Soud proto dospěl k závěru, že jednání žalobce, který vyvrátil poškozenému F. H. prst, bylo zcela zjevně nepřiměřenou obranou vůči útoku F. H., který spočíval v jeho pouhé přítomnosti na pozemku žalobce.

46. Žalobce rovněž rozporoval, že by zranění F. H. způsobil právě on, neboť F. H. i po údajném utrpení zranění sloupek vyvracel a smotával pletivo. Tato námitka není důvodná. Z videozáznamu je evidentní bezprostřední reakce F. H. na uchopení jeho ruky žalobcem, ze které je zřejmé, že mu byla způsobena bolest. Tomuto odpovídá i jednání a vyjadřování F. H. v době poté, co mu mělo být zranění způsobeno. Ději patrnému z videozáznamu odpovídají i lékařské zprávy, popisující zranění žalobce.
47. Nakonec lze poznamenat, že špatné mezilidské vztahy se vedením soudních sporů zpravidla nezlepšují a u sousedských sporů to platí dvojnásob. Řešení sporů o právo však někdy může být prospěšné i pro nápravu vztahů mezilidských. Pravomocné rozhodnutí sporu o vlastnictví pozemku, které mají sousedé v dispozici, jakož i právní náhled soudu na otázku vlastnictví stávajícího plotu, by mohl vést k určitému pozitivnímu posunu v těchto vztazích. Snad k tomu najdou všichni aktéři dostatečnou vůli, jakkoli se to může zdát obtížné.

VI. Závěr a náklady řízení

48. Soud neshledal důvody, pro které by bylo na místě žalobě vyhovět, a proto žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.). V řešené věci nebyly naplněny podmínky vylučující protiprávnost jednání žalobce.
49. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému žádné náklady nad rámec jeho obvyklé úřední činnosti nevznikly, náhrada nákladů řízení mu tudíž přiznána nebyla (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014–47).
50. Soud neuložil osobě zúčastněné na řízení žádnou povinnost a neshledal ani důvody hodné zvláštního zřetele, pro které by jí mohl přiznat právo na náhradu dalších nákladů řízení. Proto v souladu s § 60 odst. 5 s.ř.s. rozhodl, že osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně